

گزارش سفر به پکن

سید محمد باقر حجتی

برای شرکت در شصت و دومین کنفرانس ایفلا (فدراسیون جهانی انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی)، روز یکشنبه چهارم شهریور ۱۳۷۵ (۲۵ اگوست ۱۹۹۶) روانه پکن شدیم.

در فرودگاه پس از پشت سر نهادن آیینهای ورود، تنی چند از اعضای محترم سفارت جمهوری اسلامی ایران به استقبال ما آمده و با اتومبیل سفارت، ما را به هتل کنتینانتال - که در مجاورت محل انعقاد کنفرانس قرار داشت و قبلاً اتاقهایی را برای چند تن از شرکت‌کنندگان ایرانی ذخیره کرده بودند - رساندند.

قبل از ورود به گزارش اجمالی این سفر، چند مطلب سزای تذکر است:

۱. به علت تأخیری که در انجام این سفر ناگزیر پدید آمد، و شاید تهیه بلیط هواپیما میسر نشده بود، نتوانستم در روز افتتاح کنفرانس (۲۶ اگوست = ۵ شهریور) حضور به هم رسانم و شاهد و ناظر جلسه افتتاحیه باشم؛ لذا روز دوم توانستم به سوی محل کنفرانس راهی گردم.

۲. چون در ایران از اینجانب برای شرکت در کنفرانس ثبت نام به عمل نیامده بود - و علت آن نیز قطعی نشدن این سفر بوده است - ناگزیر با استفاده از کارت ورودی یکی از دوستان به سالن ثبت نام راه یافتیم؛ و با به کارگیری کامپیوتر نام اینجانب بر صفحه مانیتور ظاهر شد مبنی بر اینکه نام اینجانب به عنوان یکی از شرکت‌کنندگان در کنفرانس از سوی جمهوری اسلامی ایران گزارش شده بود؛ لکن وجهی که برای ثبت نام باید پرداخته می شد ارسال نگشته بود. از اینجانب پرسیدند چنانچه بخواهید به عنوان عضو اصلی ثبت نام کنید باید چهار صد دلار بپردازید. و اگر به عنوان عضو همراه به این کار مبادرت نمایید باید مبلغ

دویست و پنجاه دلار پرداخت کنید. ترجیح دادم به عنوان همراه ثبت نام نمایم تا مبلغ کمتری از بیت المال را در دیار بیگانه بپردازم؛ چرا که تحقیق کردم تفاوت عضو اصلی و همراه فقط به میهمانیها و بازدید پاره‌ای از مراکز دیدنی محدود بود. و چون این میهمانیها فاقد مزایای علمی بود و بازدیدها با مبلغ کمتری امکان پذیر می نمود، و کاغذها نیز از طریق تکثیر آنها توسط دوستان تأمین می شد به عنوان همراه ثبت نام کردم.

۳. و چون می باید این ثبت نام قبل از افتتاح کنفرانس انجام می گرفت قهراً نیمه اول روز دوم کنفرانس برای ثبت نام و دریافت مجموعه سخنرانیها، گزارشها، شماری کتاب درباره کتابداری و اطلاع‌رسانی در چین و برنامه سخنرانیها و کارگاههای آموزشی و چهار جلد کتاب مربوط به رسم الخط نگاره چینی و تحول آن و نیز حاوی نقاشیها - که بسیار مرغوب به چاپ رسیده و در میان جعبه و کثو جاسازی کرده بودند - و یک عدد نرم افزار و فیلم ویدئویی مربوط به کتابداری و اطلاع‌رسانی و جز آنها مصروف گردید که همه این اقلام و سایر اطلاعات مکتوبی را که از محل کنفرانس و غرفه های نمایشگاهها دریافت کرده بودم پس از بازگشت از سفر به سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی ایران تحویل دادم.

* کشور چین با جمعیت حدود یک میلیارد و دویست و پنجاه و یک میلیون نفوس، و مساحتی نزدیک به ده میلیون کیلومتر مربع گروهی عظیم را در جماعت بشری تشکیل می دهند که پیرو ادیان مختلفی می باشند. و شماری فراوان لائیک بوده و از هیچ دین و آیینی پیروی نمی کنند.

* طبق آمار دولتی، رقم مسلمین در سراسر چین، سی میلیون اعلام شده است؛ لکن طی ملاقاتی که با دو دانشجوی مسلمان چینی در غرفه جمهوری اسلامی ایران داشتم به من خاطر نشان شدند در سراسر کشور چین صد میلیون مسلمان زندگی می کنند که دویست هزار تن از آنها در پکن بسر می برند. این دو دانشجو در دانشگاه پکن تحصیل می کردند، یکی از آنها در فلسفه و دیگری در تاریخ تمدن که در غرفه جمهوری اسلامی درنگی طولانی داشتند و می گفتند از سال کتب اسلامی از بیرون چین - جز به کتابخانه ها و مؤسسات

دولتی- برای هر مؤسسه و یا فرد ممنوع می باشد.

* کشور چین مجموعاً دارای ۲۵۵۰ کتابخانه، و بر روی هم دارای حدود سیصد و بیست و سه میلیون کتاب می باشد که شش هزار و چهارصد و نود میلیون تن، پرسنل خدماتی آنها را تشکیل می دهند. و مهمترین کتابخانه های چین عبارتند از: کتابخانه ملی، کتابخانه دانشگاه پکن، و کتابخانه حزب کمونیست.

کنفرانس ایفلای پکن و برنامه های آن

این کنفرانس، یا «فدراسیون جهانی انجمنهای کتابداری و اطلاع رسانی»- چنانکه در گزارش ایفلای دهلی مبسوطاً راجع به آن یاد کردیم- عظیمترین و پرشکوه ترین گردهمایی کتابداران و اصحاب اطلاع رسانی گیتی؛ و دارای پیشینه ای بس دیرینه است که از سال ۱۹۲۷م (چند سال قبل از جنگ جهانی دوم) آغاز شده و هر سال در یکی از کشورهای این کنفرانس دائر می گشته و تاکنون ادامه دارد. امسال شصت و دومین کنفرانس آن در پکن منعقد شد و بناست در ۱۹۹۷م در دانمارک و در ۱۹۹۸م در هلند و در ۱۹۹۹م در بانکوک (تایلند) منعقد گردد. تا امسال از محل برگزاری کنفرانس ایفلا در سال ۲۰۰۰ سخنی به میان نیامده بود، لکن طی کنفرانس پکن اعلام شد محل برگزاری کنفرانس ایفلا در سال ۲۰۰۰م، سرزمین غصبی فلسطین، یعنی اسرائیل، می باشد؛ لذا تنی چند از اعضای جمهوری اسلامی ایران در مقام تماس با اعضای کشورهای اسلامی برآمده و به آنان خاطر نشان شدند به مسؤولین کشور خود این جریان خزننده را یادآور شده تا اعلام نمایند از شرکت در کنفرانس ایفلای سال ۲۰۰۰م- اگر در سرزمین غصبی فلسطین باشد- خودداری می نمایند.

شمار زیادی از اعضای کشورهای اسلامی از این پیشنهاد استقبال کرده و وعده دادند به مسؤولین دولتهایشان این جریان مرموز را یادآور گشته تا این دولتها به اولیای کنفرانس ایفلا امتناع از شرکت در کنفرانس ایفلای سال ۲۰۰۰ را- اگر در سرزمین غصبی فلسطین برگزار شود- اعلام نمایند.

باری در کنفرانس ایفلای پکن از نود و یک کشور، حدود ۲۳۷۸ تن شرکت کردند که تعداد ۸۰۰ نفر از شرکت کنندگان آن از کتابداران و سرپرستان کتابداری شهرهای مختلف چین بوده اند.

در این کنفرانس- که هدف آن مبادله اطلاعات علمی و فنی کتابداری و اطلاع رسانی و بررسی مسائل صنفی کتابداران و متصدیان اطلاع رسانی بود- بر روی هم دو بیست و چهارده

سخنرانی، کارگاه آموزشی و بازدید، طراحی شده بود. موضوع بحثهای کنفرانس غالباً عبارت بود از:

الف. رده بندی و سازماندهی منابع کتابخانه ها و منابع اطلاعات و مدارك علمی

ب. کتابخانه های تخصصی و تحقیقاتی در مورد همه علوم

ج. کتابخانه های الکترونیک

د. سهم شبکه های اطلاع رسانی در کتابخانه ها و راه و رسم بهره برداری از آنها

ه. کتابخانه های عمومی، کودکان، روستایی، معلولین

و. کتابخانه های دانشگاهی

ز. آموزش کتابداری

ح. امانت میان کتابخانه ها و شیوه های دریافت مدرک.

شرکت کنندگان ایرانی در کنفرانس ایفلای پکن

مجموعاً بیست و نه نفر از جمهوری اسلامی ایران از سیزده مرکز و مؤسسه دولتی در این کنفرانس شرکت جستند؛ بدین شرح:

هیئت امنای کتابخانه های عمومی کشور، ۶تن. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۵تن. کتابخانه بانک مرکزی، ۴تن. آرشیو مرکز اسناد ملی، ۴تن. کتابخانه علوم پزشکی ایران، ۲تن. و از مؤسسات دیگر که یاد می کنیم از هر یک از آنها فقط یک نفر در این کنفرانس شرکت داشتند.

کتابخانه دانشکده علوم پزشکی شهید بهشتی، حسینیه ارشاد، صدا و سیما، سازمان برنامه و بودجه، دفتر تبلیغات اسلامی قم (مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی)، وزارت امور خارجه، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی و سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی که اینجانب از سوی این سازمان در کنفرانس مذکور شرکت نمودم.

گزارشهایی اجمالی ایام برگزاری کنفرانس

* با استفاده از گزارش جناب آقای حافظیان رضوی- سلمه الله تعالی- در روز یکشنبه ۴/۷/۱۳۷۵/۲۵ اگوست ۱۹۹۶، روز آغاز سخنرانیها و کارگاههای آموزشی بود. این کارگاه آموزشی به کتابخانه های دیجیتالی مربوط می شد.

در مراسم افتتاحیه کنفرانس، نخست وزیر، وزیر فرهنگ و شهردار پکن حضور به هم رساندند. در این مراسم افتتاحیه

مدیران ایفلا، «فید» نماینده ناشران بین‌المللی بر مسأله هماهنگی میان ناشران و کتابداران تأکید داشته، چنانکه در کارگاه‌های آموزشی نیز بر روی همین مسأله پافشاری می‌شد.

* در روز دوشنبه ۲۶/۷۵/۷/۵ اگوست ۹۶ دربارهٔ تکنولوژی اطلاعات و ویژگیها و نیازهای ابزاری و ساختاری مراکز اطلاع‌رسانی به ایراد سخنرانی پرداختند، و بازدید تخصصی از روشهای امنیتی و پیشگیری از آسیبها و خسارت کتابخانه‌ای توسط جناب آقای حافظیان صورت گرفت، و ظهر همین روز را جناب آقای میرفتاح، سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران، شش تن از شرکت‌کنندگان ایرانی در کنفرانس را به صرف ناهار در سفارتخانه دعوت کردند: آقایان دکتر حرّی، معاون کتابخانه ملی ایران، دکتر مرادی، رئیس آرشیوهای صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، شهرستانی، رئیس مرکز اسناد ملی ایران، پازوکی، رئیس مرکز مدارک اقتصادی اجتماعی سازمان برنامه، سید کاظم حافظیان رضوی، قائم مقام مرکز اطلاع‌رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی. و اینجانب در این دعوت حضور به هم رساندیم. طی این نشست جناب آقای میرفتاح اطلاعات مفیدی را راجع به اوضاع فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور چین در اختیار ما قرار دادند که باید در اینجا از پذیرایی گرم و صمیمانه ایشان و نیز همه کارکنان سفارت مراتب تشکر خود را تقدیم دارم. علاوه بر این از سوی سفارت جمهوری اسلامی ایران در پکن مقدمات دیدار دانشگاه پکن و مذاکره با اساتید بخش فارسی این دانشگاه فراهم آمد که در این مقال، گزارشی را راجع به آن در پیش داریم.

مرکز «ایستیک» و کتابخانه ملی چین و کتابخانه فرق

بخش اطلاعات علمی-فنی، یکی از مهمترین قسمت مربوط به مرکز «ایستیک» کشور چین به شمار است و سایر فعاليتها با بهره‌گیری از امکانات شبکه‌ای انجام می‌گیرد. این بخش - که در واقع مرکز اسناد انحصاری چین است - پنجاه و دو کتابخانه کشور چین را زیر پوشش دارد، و به صورت متمرکز، همه اطلاعات را گردآوری و پردازش و سهل‌التناول می‌سازد. این مرکز که دولتی است و اداره آن توسط متخصصان اطلاع‌رسانی انجام می‌گیرد از آخرین ره‌آوردهای فن‌آوری مستفیض است. و در واقع در معماری و نقشه‌پردازی اطلاع‌رسانی چین مقام نخست را به عهده دارد و از بخش خصوصی و بین‌المللی نیز کمک می‌گیرد.

* در برنامه روز ۲۸/۷۵/۶/۷ اگوست ۹۶ دربارهٔ ساختمان و تجهیزات کتابخانه و کتابخانه‌های علوم و فن‌آوری و

انتشارات رسمی در چین سخنرانی‌هایی ایراد شد که در بعد از ظهر همین روز، برهه‌ای از زمان به کارگاه‌های آموزشی، تسلیم مدرک و امانت میان کتابخانه‌ها اختصاص یافته بود که باید گفت یکی از اساسیترین قسمتهای کنگره ایفلا در پکن، مربوط به همین امر بوده است، و سعی کتابخانه‌های جهان در این جهت مصروف می‌گردد که این گونه خدمات را انتفاعی سازند.

بازدید از کتابخانه ملی چین در همین روز تعیین شده بود؛ کتابخانه‌ای که دارای هزار کارمند و بیست و دو میلیون مجلد کتاب می‌باشد. در این کتابخانه تاریخ اختراع کاغذ و پیدایش چاپ و تمام نوشت افزارها را در چهره یک موزه در معرض تماشای بازدیدکنندگان قرار دادند. درباره کارها و وظایف این کتابخانه می‌توان مطالب زیر را یاد کرد:

- سازماندهی آثار چین و تدوین Chima Marc.

- سیاستگذاری در امور کتابخانه‌های سراسر کشور چین.

- حفظ و نگاهداری آثار مکتوب.

باید یادآور شد نوعاً در کنار مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های مهم چین، کتابفروشیهای شایان توجه و مهمی را بر سر پا کرده‌اند که دسترسی کتابخوانان و محققان را برای خریداری کتب مورد نظر، تسهیل و تسریع می‌نماید و کتاب و یا کتابهای مورد نظر خود را بسهولت و آسانی فراهم می‌کند.

* در یکی از روزها از کتابخانه فرق، که سرشار از آلات و ابزار کهن و اسناد و وثائق و کتب بود، دیدار کردیم و جز آلات و ابزار حرب و آلات موسیقی و ظروف و البسه و سایر دیدنیها، از کتب و اسناد آنها، چون به زبان چینی بود، طرفی نیستیم.

در دانشگاه پکن

روز ۸ شهریور ۲۹/۷۵/۷۵ اگوست ۹۶ به اهتمام سفارت جمهوری اسلامی ایران، دعوت از چند نفر شرکت‌کنندگان ایرانی کنفرانس ایفلا در بخش زبان فارسی تمهید شد؛ و در معیت جناب آقای دکتر حسن زند کرمانی، استاد زبان فارسی دانشگاه پکن، همراه چند تن از شرکت‌کنندگان کنفرانس ایفلا به سوی این دانشگاه راه سپردیم. همراهان ما عبارت بودند از: دکتر حرّی، شهرستانی، سید معلمی، حافظیان رضوی و زند کرمانی.

دانشگاه پکن، عرصه بسیار وسیعی از پایتخت چین را در

اختیار خود دارد که از زبان رئیس بخش فارسی، گزارشی را در پیش داریم. فضای سبز و جنگل مانند و آبگانهایی که به صورت دریاچه ای می نمود فضای این دانشگاه را چشم نواز ساخته و دانشجویان و اساتید قهراً در چنین فضایی در لحظات استراحت و ساعات تفریح، نشاطی از نو در خود احساس کرده و خستگی و فرسایش اعصاب از آنان رخت برمی بندد.

باری، وارد ساختمان بخش فارسی این دانشگاه شده و با استقبال و پذیرایی گرمی از سوی اساتیدی که در آن روز حضور داشتند مواجه شدیم و در افاق پذیرایی به گفتگو نشستیم.

جناب آقای زند کرمانی در این نشست یادآور شدند که استادی به نام جان بوئین استاد زبان و ادبیات زبان فارسی، مشغول ترجمه شاهنامه هستند و گلستان و رباعیات خیام را ترجمه کرده اند، ولی چون وابسته به حزب کمونیست نیستند به ایشان اطلاع نمی دهند و لذا امروز ایشان را به این جلسه دعوت نکرده اند. همسر ایشان نیز استاد دانشگاه است و در این خانواده علاقه شدیدی به زبان و ادبیات فارسی دارند. آقای زند کرمانی اضافه کردند که پسر ایشان از شاگردان من در زبان و ادبیات فارسی است.

آنگاه آقای شهرستانی مدعوین ایران را معرفی کرد.

ساختمان بخش فارسی دانشگاه پکن حدود صد سال پیش به سبک معماری چین بنا شده است. آقای زند کرمانی استادان این دانشگاه را معرفی کردند و یادآور شد آقای گین استاد زبان و ادبیات فارسی می باشد و تخصص نامبرده عمدتاً درباره فرهنگ ایرانی است و دست اندر کار راه اندازی سمینار ایرانیشناسی داخلی در چین می باشد. و نیز ریاست دانشکده زبان و ادبیات فارسی را به عهده دارند و با کاردانی، اوضاع اداری این دانشکده را رو به راه می سازند؛ آن هم علیرغم آنکه محیط کار این دانشکده گرفتار کمبود از نظر مکان و ظرفیت و گنجایش بوده، چند گونه وظیفه را به تنهایی عهده دار می باشند. قبلاً فرهنگ فارسی به چینی را تألیف کرده اند و هم اکنون در صدد تدوین فرهنگ چینی به فارسی هستند که تحت طبع می باشد و امسال (۱۳۷۵) یا سال دیگر در چین به چاپ می رسد. فرهنگ فارسی به چینی در چاپ اول و دوم هریک با تیراژ هزار و پانصد مجلد و چاپ سوم در سه هزار و دویست و اندی منتشر شده است.

ضمناً در معرفی یکی از دانشجویان حاضر در جلسه یادآور شد که علاوه بر تحصیل زبان و ادبیات فارسی، ورزشکار نیز می باشند. این دانشگاه، همان گونه که آقای زند کرمانی یادآور شد، از کمکها و همکاری دوستان ایرانی برخوردار است. لذا در افتتاح این مرکز نمایندگان را از ایران گسیل داشتند و در این

مورد از جناب آقای دکتر سید جعفر شهیدی یاد کردند که دوره لغتنامه دهخدا را به کتابخانه این مرکز اهدا کردند. آقای دکتر شهیدی و سفیر جمهوری اسلامی ایران و نمایندگان دیپلماتیک ایرانی نیز در آن شرکت کردند و ایرانیشناسان و فارسی دانان و نیز وزارت خارجه چین و رادیوی بین المللی این کشور در سمینارهای این مرکز حضور خود را اعلام می کردند.

علاوه بر دانشمندان ایرانیشناس چینی شمار دیگری از دانشمندان که درست به زبان فارسی آشنا نیستند به خاطر وجود اسناد مربوط به روابط چین و ایران و تحقیق درباره آنها در این سمینارها شرکت می کنند. و این روابط به تاریخ و ادبیات و رسوم و آداب و جاده ابریشم می پیوندد که در این زمینه ها دست اندر کار مطالعات و پژوهشهای مفیدی می باشند و بناست راجع به موضوعات یاد شده تعدادی کتب به چاپ برسد. و یکی از دانشمندان چینی راجع به طب سنتی چین و ورود آن به ایران و طب سنتی ایران و ورود آن به چین تحقیقاتی به عمل آورده است.

رئیس مرکز و بخش فارسی دانشگاه پکن یادآور شد که فهرستی از کتابهای منتشر شده و در حال انتشار را در اختیار داریم، و خواهان آن هستیم که روابط و رفت و آمد میان ایران و چین گسترش یابد. و حتی الامکان از اصطلاحات بیگانه در چین استفاده نمی شود، فی المثل واژه تلفن را به کار نمی برند بلکه اصطلاحی معادل بی سیم را در مورد آن استعمال می کنند. و به جای تلویزیون، تعبیر صفحه برقی و یا صفحه با برق و یا صفحه دیدن برق را استعمال می کنند.

پس از این نشست به سوی کتابخانه رقتیم و رئیس بخش زبان فارسی گفتند مجموعه کتابهای فارسی کتابخانه به دو هزار و دویست مجلد بالغ می گردد. برای تحصیل زبان و ادبیات فارسی یکصد و پنجاه واحد طی چهار سال برنامه ریزی شده است و دوره کارشناسی ارشد متشکل از سی و هفت واحد می باشد. ضمناً خاطر نشان شد که دانشگاه پکن معتبرترین دانشگاه کشور چین می باشد و دقتهای لازم برای ورود دانشجویان در کنکور سراسری معمول می گردد. و احیاناً ممکن است در میان جمع هفت تا هشت نفری یک نفر برای تحصیل انتخاب گردد.

از رئیس دانشکده زبان و ادبیات فارسی سؤال کردم شما به

زبان فارسی مسلط هستید، آن را در کجا فرا گرفته اید؟ گفت در افغانستان زبان فارسی را فرا گرفته‌ام. و پیدا بود که فارسی را به لهجه افغانی تکلم می‌نمود.

در این دانشکده واحدها به سه بخش تقسیم شده است: اجباری، انتخابی، و نیمه اختیاری. پنجاه درصد واحدهای اجباری می‌باشد و بقیه انتخابی و نیمه انتخابی است. دانشجویان خارجی پکن در دوره کارشناسی ارشد و دکتری حدود هزار تن از کشورهای ژاپن و کره جنوبی می‌باشند. یکی از مشکلات این دانشگاه این است که باید برای شمار زیادی از دانشجویان، خوابگاه تهیه کنیم. مساحت این دانشگاه حدود دو کیلومتر مربع است و استادان معمولاً در همین محدوده زندگی می‌کنند. در داخل دانشگاه یک بیمارستان کامل و مجهز برای اساتید و دانشجویان وجود دارد که ظرفیت بستری شدن دویست نفر را داراست، و عمل جراحی عمومی نیز در همین بیمارستان انجام می‌گیرد. بانک و حمام و آرایشگاه و کتابفروشی و خواربارفروشی و هفت سالن ناهارخوری و جز آنها در داخل محوطه دانشگاه وجود دارد. درسهای تخصصی همه به زبان فارسی است و از زبانهای دیگر، زبان انگلیسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پس از بازدید کتابخانه، اعضای ایرانی نوید دادند کتابهایی به زبان فارسی از سوی مؤسسات مختلف به کتابخانه بخش فارسی دانشگاه پکن قریباً اهدا و ارسال خواهد شد.

تا پاسی پس از نیمروز در دانشگاه پکن به سر بردیم؛ آنگاه توسط رئیس این بخش برای صرف ناهار به یکی از رستورانهای اسلامی پاکستانیها دعوت شدیم که غذاهای رنگارنگ و متنوع آن عجیب می‌نمود و بیش از ده-پانزده نوع غذا از روی میز جابه‌جا شد و هر غذایی پس از صرف اندکی از آن جای خود را به غذایی می‌سپرد. همراهان ایرانی سعی می‌کردند با چینیه در خوردن غذا با چوب (به جای قاشق) هماهنگ و هم‌رنگ گردند که تا حدی تکلف‌آمیز به نظر می‌رسید.

در حین صرف غذا آدرس داروخانه‌ای را گرفتند که داروهای گیاهی در آن عرضه می‌شد. و سرانجام پس از توزیع با اساتید چینی راهی این داروخانه شدند.

بازدید غرفه‌ها (نمایشگاه‌ها)

در ایامی که کنفرانس دایر بود طی فرصتهایی که پیش می‌آمد، به بازدید غرفه‌ها روی می‌آوردیم، غرفه‌هایی که در چند طبقه و عرصه‌های وسیعی برای کشورهای مختلف تمهید شده بود. تقریباً از هر غرفه‌ای اطلاعات مکتوب را دریافت کرده

و آن مقداری که سودمند به نظر می‌رسید به سازمان مدارک انقلاب اسلامی تحویل دادم.

در این غرفه‌ها که از سه بخش تشکیل می‌شد قسمتی به ناشران کتب مربوط می‌شد، و بخشی از آن به تولیدکنندگان نرم افزارهای تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی اختصاص داشت، و قسمتی از آن نمایشگاه وسائل و ابزار کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی بود. چینیه در این نمایشگاه جایگاههای فراوان و چشمگیری را در اختیار داشتند.

در جایگاهها و غرفه‌هایی که مناسب می‌دیدیم کارت ویزیت سازمان مدارک فرهنگ انقلاب اسلامی و نیز بروشور این سازمان را به مسؤولین غرفه تسلیم می‌کردیم تا ارتباط و مبادلاتی با سازمان مذکور برقرار سازند.

امسال علاوه بر غرفه حکومت غاصب فلسطین، اولین بار می‌دیدم که غرفه‌ای از بهائیها در میان غرفه‌های دیگر جلب نظر می‌کرد. و این جریان برای اینجانب-که قترتی سه ساله از لحاظ شرکت در کنفرانس ایفلا را پشت سر نهاده بودم و در کنفرانسهای کوبا و ترکیه و مسکو شرکت نکردم-بی سابقه می‌نمود. دوبار به این غرفه روی آوردم که چه ره‌آوردی را در معرض دید قرار داده‌اند. کتابهایی چند راجع به تاریخ این مذهب پوشالی و معدودی از کتابهای کودکان که با تکلف، آنها را در قفسه‌ها نهادند تا پر شوند و تُنکی آثارشان را بدین وسیله جبران کنند. از بیرون غرفه مدتها ناظر این غرفه بودم، می‌دیدم آنچه‌ان کساد و بی‌رونق است که از هر چندی یک یا دو نفر از عابران درون غرفه را به سرعت بازدید نموده و احساس می‌کردند غرفه بهائیها را بهائی نیست و حتی فرصت کوتاهی را بی‌جهت هدر داده‌اند. در این غرفه علاوه بر مسؤولی چینی از طائفه نسوان، مرد فربه و بلندقدی که انگلیسی می‌نمود عابران را احیاناً به درون غرفه می‌کشاند و با آنها سرگرم گفتگو می‌شد.

* رونق بی سابقه و بسیار جالب غرفه جمهوری اسلامی ایران

غرفه جمهوری اسلامی ایران در جایگاهی بسیار مناسب و دارای دو نبش با حُسن انتخاب سفارت و رایزنی، بویژه با کوشش جناب آقای امینیان گزین شده بود. در این غرفه که با شرکت کتابخانه ملی و هیئت امنای کتاب در سالن شماره دو نمایشگاه دایر شده بود، علاوه بر کتب و دفاتری که ذوق و قریحه ایرانی و هنر آنها را در معماری و نقاشی و جز آنها ارائه می‌کرد،

پوسترها و نوشتارهای سودمندی به زبانهای چینی و انگلیسی دربارهٔ جمهوری اسلامی ایران و انقلاب اسلامی - که همگی مصور بودند - رایگان در اختیار بازدیدکنندگان قرار می گرفت .

در میان این نوشته شاید بیش از همه ، وصیت نامه حضرت امام راحل - قدس سره الشریف - که به زبان چینی چاپ شده بود مورد توجه قرار گرفته و برای دریافت آن گویا سر و دست می شکستند .

دفاتر و نوشته هایی که از سازمان مدارك فرهنگ انقلاب اسلامی ایران به این نمایشگاه و غرفه مذکور آورده بودم در همان روزهای نخست با مراجعه هجمه آسایی که از فرط اشتیاق به غرفهٔ جمهوری اسلامی ایران داشتند تمام شد ، و به خود گفتم چرا چمدان را از این پرشور و نوشته ها نینیاختم .

هیچ غرفه ای در این نمایشگاه به اندازه ای که غرفه جمهوری اسلامی ایران مراجعات داشت نمی توانست با آن رقابت کند . پاره ای از مراجعه کنندگان لحظات و دقایقی طولانی درنگ می کردند ، و شماری از آنها با ما به گفتگو می نشستند ، و عده ای از آنها با شگفتی و تحسین بینندهٔ این غرفه جاذب و جالب بودند ، و انبوهی از آنان به صورت قشرهایی دوش به دوش یکدیگر نوشته ها و پوسترها و دفاتر عرضه شده را دریافت می کردند . با اینکه جناب آقای بابایی ، مسؤول محترم غرفه ، با سرعتی سرسام آور و فرساینده این مجموعه ها را به مراجعه کنندگان اهدا می کردند ، و نیز جناب آقای امینیان نستوهانه در این کار و نیز آوردن این مجموعه ها سهیم بودند و ما نیز احیاناً با این عزیزان همیاری می کردیم ، نمی توانستند از حجم این قشرهای متقاضی غرفهٔ جمهوری اسلامی ایران بکاهند . ناگزیر دو تن از کارکنان چینی را برای کمک فراخواندند ، و دو دروازه باز و بدون در و پیکر غرفه گاهی آنچنان از قشر مراجعه کنندگان مسدود می شد که ورود و خروج به این غرفه ای که از دو سو باز بوده ناهموار می گشت . در اینجا باید به کوششهای بی دریغ آقایان بابایی و امینیان ارج نهاد ؛ بویژه جناب آقای امینیان - که باید گفت با وجود کارهای طاقتفرسایی که در تمشیت امور مختلف به عهده گرفته بودند - مورد تأیید الهی بوده و به هیچوجه در هیچ کاری دریغ روا نمی داشتند ، و شکوه و گله ای از تراکم کارها اظهار نمی کردند .

آوای خوش قرآن کریم و صحیفه نورانی کتاب آسمانی مسلمین با استفاده از کامپیوتر ، دلهای مردم بیگانه از اسلام را در این غرفه می نواخت ، و دیدگانشان را روشنی می بخشید . و در سوی دیگر بر روی صفحهٔ تلویزیون نوارهایی ویدئویی از جمهوری اسلامی ایران همراه با تصاویر در معرض تماشای مراجعه کننده قرار می گرفت .

با توضیحاتی که آقای مظلومی دربارهٔ دیسکتهای قرآن مربوط به کتابهای احادیث برای پاره ای از مراجعه کنندگان بیان می کردند برای برخی از آنها اعجاب آور بود و رئیس کتابخانه ملک فهد در ریاض که در این کنفرانس شرکت نمود یادآور شد : برنامه هایی که از مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی فراهم آمد می تواند از لحاظ فنی با برنامه هایی که متخصصان کارآمد کامپیوتر در غرب فراهم می آورند رقابت کرده و یا برتر از آن تلقی گردد .

آنچه همهٔ غرفه ها را تحت الشعاع قرار داده بود انتشارات و ره آوردهای اطلاع رسانی به زبان چینی بود که می باید از این غرفه ها به آن غرفه در جستجوی این گونه اقلام به زبانهای دیگر کاوش می کردیم . هرچند گاهی به دو زبان چینی و انگلیسی کتب و مقالاتی در غرفه های چینی جلب نظر می کرد .

مسجد ریتن

در پکن برای مسلمانان مقیم در آن سه مسجد به نامهای «ریتن» ، «دون سه» و «نیوجیه» وجود دارد که مسجد «ریتن» از دو مسجد دیگر کوچکتر می باشد .

به اهتمام جناب آقای امینیان پس از انقضای کنفرانس و اقامت در سفارتخانه در یکی از روزهای آخر اقامت ، قبل از غروب برای شرکت در نماز جماعت مسجد ریتن با شتاب و سرعت به سوی این مسجد روانه شدیم ؛ اما به علت تأخیر و نیز ترافیک ، وقتی به مسجد یاد شده درآمدیم که نماز مغرب به پایان رسیده و عده ای از نمازگزاران ، پیرامون امام مسجد گرد هم آمده و به گفت و شنود سرگرم بودند . پس از آنکه این نشست خاتمه یافت امام مسجد یا نایب امام مسجد را که بسیار جوان بود شناسایی کرده و در حالی که عازم خروج از مسجد بود به درون آن فراخواندیم .

- به زبان عربی نام او را پرسیدیم پاسخ داد : اسم من عبدالخالق است .

- پرسیدم در کجا تحصیل کرده اید؟ گفت : در شهر العین امارات متحدهٔ عربی .

- پس از پرسشهای ما معلوم شد مسلمین چین اکثر قریب به تمام آنها حنفی می باشند . هرچند شیعیان زیادی در این کشور به سر می برند .

- دربارهٔ شمار نفوس مسلمین در چین، همان آمار دولتی را - که رقم مسلمین را تا سی میلیون معرفی می‌کرد - یادآور شد. گویا از اینکه شمار مسلمانان چین را بیش از این رقم معرفی کند، مجاز به نظر نمی‌رسید.

- این امام جماعت بسیار آرام و خونسرد بود و کمتر حرف می‌زد. لذا از گفتگو و پرسشهایی که در نظر داشتیم چشم پوشیده و کامپیوتر کم حجم و قابل حمل را که همراه جناب آقای مظلومی بود در معرض دید او قرار داده و صدای عبدالباسط همراه با ارائهٔ صحیفه‌های قرآنی بر روی مانیتور، نظر او را به خود جلب کرده و به زبان حال چنین پدیده‌ای را تحسین می‌کرد. و از چهره‌اش می‌خواندیم که اساساً با کامپیوتر و یا وسایلی شبیه آن آشنایی و انسی ندارد. مقداری از قرائت قرآن را به گوش سپرده و صحیفه‌های قرآنی را که بر صفحهٔ کامپیوتر، همراه با قرائت قرآن صفحات آن جابه‌جا شده و پیش می‌رفت از نظر گذرانده، و سرانجام با طمأنینه و آرامشی که از نظر ما به خونسردی بیشتر شباهت داشت با ما تودیع به عمل آورده و راهی بیرون مسجد شد.

نماز مغرب و عشا را در این مسجد اقامه نموده و ما نیز به دنبال خروج او از مسجد، یکی از معابد کوچک مسلمین پکن را پس از اقامهٔ نماز در آن به سوی سفارتخانه ترک گفتیم. بسیار علاقه مند بودم از دو مسجد دیگر پکن و امام جماعت آنها دیداری داشته باشم، لکن فرصتی باقی نماند و باید عازم بازگشت از سفر می‌شدیم.

مراکز دیدنی

چون به عنوان همراه در کنفرانس شرکت کرده بودم ناگزیر با هزینهٔ شخصی جایگاهها و مراکزی را دیدار کردم که بسیار عجیب و جالب توجه بوده است و اگر به عنوان عضو اصلی - که هزینهٔ زیادتری را از بیت المال درخواست می‌کرد - ثبت نام می‌کردم به رایگان، همراه سایر میهمانان می‌توانستم از این جایگاهها و مراکز دیداری داشته باشم.

باری مراکز و جایگاههایی که به دیدار آنها توفیق یافتم عبارت بودند از:

۱. میدان تیان آنمن که بسیار وسیع و گسترده بود و در روزی بارانی بخشی از این میدان را دیدار کرده و رهسپار شهر ممنوعه شدیم که کاخهای پیاپی را در طول مسافتهایی بس دور و دراز در پهنهٔ گسترده‌ای تمهید کرده بودند که در زمانهای پیشین، مردم عادی را بدانها راهی نبود.

۲. دیوار چین که می‌گفتند طول آن به شش هزار و اندی

کیلومتر می‌رسد و پهنای بالای دیوار از پنج تا هفت یا هشت متر می‌رسید. با پرداخت شصت «یوان» - که هر «یوان» تقریباً معادل پنجاه تومان بود - بر فراز این دیوار درآمده و با طی حدود دویست - سیصد متر، به خاطر آنکه پرنشیب و فراز بود، راه رفته را پس گرفته و پس از فرود از آن، راه بازار مجاور دیوار را در پیش گرفتیم. فردی که این جانب و آقای سید معلمی را به سان گدایان سامرا تعقیب می‌کرد و دست بردار نبود اصرار می‌ورزید فیلم ویدئویی مربوط به دیوار چین را به ما بفروشد. سرانجام دیدیم ما را رها نمی‌کند ناگزیر دو عدد فیلم ربع ساعتی را هر کدام به پانزده یوان خریداری کردیم و با آزمایش آن، معلوم شد فیلم مذکور خالی است و هیچ تصویری در آن وجود ندارد!

۳. معبد بودا که شامل عمارت و پرستشگاههایی متعاقب یکدیگر بوده و در هر یک از آنها مجسمهٔ بودا قرار داشت که از مجسمه کوچکتر تا بزرگتر ادامه یافته و سرانجام به مجسمه‌ای هیجده متری منتهی می‌شد.

مراسم‌دهای کمیل

شب جمعه ۷۵/۶/۹ در محل سفارت مراسم دعای کمیل برپا شد که کارکنان سفارت و رایزنی جمهوری اسلامی ایران در آن شرکت داشتند و پس از اقامهٔ نماز مغرب و عشا مراسم دعا آغاز شده و عزیزان شرکت‌کننده چند نفر به نوبت دعای شریف کمیل را خوانده و یکی از برادر ارجمندی که در معیت هیئت بازرسی کل کشور به پکن آمده بودند سخنرانی جالبی پس از دعا کمیل ایراد کرد که بسیار مفید و سودمند بود. و باید برپایی این گونه مراسم دینی در سرزمینهای بیگانه از اسلام را از برکات انقلاب مقدس اسلامی دانست.

در پایان این مقال بر ذمت خویش می‌دانم که از حضرت امام راحل (قدس سره الشریف) یاد کنم که فضای همهٔ سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران از برکات انفاست قدسیهٔ آن حضرت و پایمردی آن جناب آن چنان دارای چهرهٔ دینی و عطرآگین است که گویا انسان در آغوش مام وطن به سر می‌برد.

از پیشگاه حضرت لایزال می‌خواهم آن جناب را با انبیاء عظام و اولیاء کرام محشور فرماید و رهبر بزرگوار و فقیه آل محمد حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (متع الله المسلمین بطول بقائه الشریف) را در حمایت خود قرار داده و وجود پربرکت ایشان را از هر گونه آفات و عاهات مصون داشته و عمری طولانی به ایشان مرحمت فرموده و از توفیق و کامیابی در پیشبرد اهداف مقدس انقلاب اسلامی بهره‌مند باشند.